

Velkommen til

Træningsmodul 1: At tilskrive skyld og ære

At tilskrive skyld og ære

Modul 1 handler om at finde årsager til hændelser
– at placere skyld og tilskrive ære (fx bebrejdelse
og tage æren for noget).

At tilskrive skyld og ære

Modul 1 handler om at finde årsager til hændelser – at placere skyld og tilskrive ære (fx bebrejdelse og tage æren for noget).

Vi overser ofte, at den samme hændelse kan udspringe af vidt forskellige årsager.

At tilskrive skyld og ære

Modul 1 handler om at finde årsager til hændelser – at placere skyld og tilskrive ære (fx bebrejdelse og tage æren for noget).

Vi overser ofte, at den samme hændelse kan udspringe af vidt forskellige årsager.

Hvilke årsager kan have bidraget til følgende situation?

Du har aftalt at mødes med en ven, men han dukkede ikke op.

Forklaringer

Hvorfor brændte din ven dig af?

Mulige årsager til denne adfærd...

???

Forklaringer

Hvorfor brændte din ven dig af?

Mulige årsager til denne adfærd...

- Jeg betyder ikke noget for ham. Han ville aldrig have vovet at gøre det over for en anden.
- Han er glemsom – tiden løb bare fra ham.
- Han havde problemer med bilen.

Forklaringer

Hvorfor brændte din ven dig af?

Mulige årsager til denne adfærd...

...mig selv

Jeg betyder ikke noget for ham.

...andre

Han er glemsom – tiden løb fra ham.

...en situation eller tilfældighed

Han havde problemer med bilen.

At tilskrive skyld og ære

Som det fremgår af ovenstående eksempel, kan der være mange forskellige årsager til en hændelse.

I de fleste tilfælde vil flere forskellige faktorer være medvirkende til en situation.

Ikke desto mindre har de fleste en tendens til kun at se sagen fra én synsvinkel (fx at bebrejde andre og ikke sig selv, eller omvendt).

“Du bliver udskrevet fra hospitalet uden at have fået det bedre.”

Forklaringer...

...mig selv

...andre

...en situation eller tilfældighed

“Du bliver udskrevet fra hospitalet uden at have fået det bedre.”

Forklaringer...

...mig selv:

(kan til en vis grad ændres)

- Jeg var ikke tilstrækkeligt motiveret til at ændre adfærd.
- Jeg troede ikke på, at jeg ville komme mig.

(vanskeligere at ændre)

- Jeg er uhelbredelig.
- Jeg har dårlige gener.

...andre:

- Hospitalspersonalet var ligeglåd med mig.

...en situation eller tilfældighed:

- Måske ville jeg have haft større chancer for at få det bedre, hvis jeg ikke havde ligget på en stue med 6 andre patienter.
- Jeg ville være kommet mig, hvis hospitalet havde været bedre udstyret.
- Somme tider tager det længere tid at komme sig.

“Du bliver udskrevet fra hospitalet uden at have fået det bedre.”

Forklaringer...

...mig selv:

(kan til en vis grad ændres)

- Jeg var ikke tilstrækkeligt motiveret til at ændre adfærd.
- Jeg troede ikke på, at jeg ville komme mig.

(vanskeligere at ændre)

- Jeg er uhelbredelig.
- Jeg har dårlige gener.

...andre:

- Hospitalspersonalet var ligeglad med mig.

...en situation eller tilfældighed:

- Måske ville jeg have haft større chancer for at få det bedre, hvis jeg ikke havde ligget på en stue med 6 andre patienter.
- Jeg ville være kommet mig, hvis hospitalet havde været bedre udstyret.
- Somme tider tager det længere tid at komme sig.

Forsigtig: ensidige forklaringer!

“Du bliver udkrevet fra hospitalet uden at have fået det bedre.”

Tænk over en række svarmuligheder, der inddrager en række forskellige årsager (dvs. andre, situationen og mig selv). Skriv svarmulighederne ned på et stykke papir.

???

???

???

“Du bliver udskrevet fra hospitalet uden at have fået det bedre.”

Tænk over en række svarmuligheder, der inddrager en række forskellige årsager (dvs. andre, situationen og mig selv). Skriv svarmulighederne ned på et stykke papir.

- “Hospitalspersonalet havde travlt, men jeg kunne have bedt om yderligere støtte og burde også have deltaget oftere i gruppesamtaler. Det kan have været derfor, at mit ophold ikke blev så vellykket, som det kunne have været.”
- “Måske bør jeg være mere tålmodig med hensyn til at få det bedre. Jeg er sikker på, at jeg i fremtiden kan få hjælp af et dygtigt hospitalspersonale.”

Visse fortolknings virkning på negative hændelser!

Hvis du havde spillet bedre, ville det andet hold ikke have fået et mål.

Give sig selv skylden

(fx "Det var faktisk min fejl. Jeg skylder mine fans en undskyldning!")

Ulempe: ???

Fordel: ???

Give andre eller en situation skylden

(fx "Men hvor var målmanden?"; "Alt kan ske i en fodboldkamp.")

Ulempe: ???

Fordel: ???

Visse fortolknings virkning på negative hændelser!

Hvis du havde spillet bedre, ville det andet hold ikke have fået et mål.

Give sig selv skylden

(fx "Det var faktisk min fejl. Jeg skylder mine fans en undskyldning!")

Ulempe: mindsker selvværd

Fordel: det anses for ædelt at tage ansvar ("god sportsånd")

Give andre eller en situation skylden

(fx "Men hvor var målmanden?"; "Alt kan ske i en fodboldkamp.")

Ulempe: ???

Fordel: ???

Visse fortolknings virkning på negative hændelser!

Hvis du havde spillet bedre, ville det andet hold ikke have fået et mål.

Give sig selv skylden

(fx "Det var faktisk min fejl. Jeg skylder mine fans en undskyldning!")

Ulempe: mindsker selvværd

Fordel: det anses for ædelt at tage ansvar ("god sportsånd")

Give andre eller en situation skylden

(fx "Men hvor var målmanden?"; "Alt kan ske i en fodboldkamp.")

Ulempe: det anses for uhøfligt at skyde skylden over på andre

Fordel: ingen trussel mod selvværdet

Visse fortolknings virkning på negative hændelser!

Hvis du havde spillet bedre, ville det andet hold ikke have fået et mål.

Mere afbalancerede svar (dvs. kombiner egen og andres/situationens indflydelse, tænk over forskellige forklaringer):

???

???

???

Visse fortolknings virkning på negative hændelser!

Hvis du havde spillet bedre, ville det andet hold ikke have fået et mål.

Mere afbalancerede svar (dvs. kombiner egen og andres/situationens indflydelse, tænk over forskellige forklaringer):

“Jeg ydede en svag præstation i kampen, men jeg vil forbedre min indsats fremover. Jeg forhindrede trods alt en del af deres bedste scoringsmuligheder”

“Der kommer dage, hvor både jeg og mine holdkammerater vil spille bedre, og forhåbentlig udvikler det hele sig til store sejre”

Visse fortolknings virkning på positive begivenheder!

Tilskrive sig selv æren

(fx "Som du lige sagde, er jeg ualmindeligt talentfuld.")

Ulempe: ???

Fordel: ???

Tilskrive andre eller en situation æren

(fx "Jeg skylder mine mentorer og mine forældre alt.")

Ulempe: ???

Fordel: ???

Visse fortolknings virkning på positive begivenheder!

Tilskrive sig selv æren

(fx "Som du lige sagde, er jeg ualmindeligt talentfuld.")

Ulempe: selvros virker arrogant

Fordel: øger selvværdet

Tilskrive andre eller en situation æren

(fx "Jeg skylder mine mentorer og mine forældre alt.")

Ulempe: ???

Fordel: ???

Visse fortolknings virkning på positive begivenheder!

Tillykke med prisen.
Hvordan bar du dig ad?

Tilskrive sig selv æren

(fx "Som du lige sagde, er jeg ualmindeligt talentfuld.")

Ulempe: selvros virker arrogant

Fordel: øger selvværdet

Tilskrive andre eller en situation æren

(fx "Jeg skylder mine mentorer og mine forældre alt.")

Ulempe: nedtoning af egne bedrifter mindsker selvværdet

Fordel: man betragtes som beskeden og en ægte "holdspiller"

Visse fortolknings virkning på positive begivenheder!

Tillykke med prisen.
Hvordan bar du dig ad?

Mere afbalancerede svar (dvs. kombiner egen og andres/situationens indflydelse, giv forskellige forklaringer):

???

???

Visse fortolknings virkning på positive begivenheder!

Tillykke med prisen.
Hvordan bar du dig ad?

Mere afbalancerede svar (dvs. kombiner egen og andres/situationens indflydelse, giv forskellige forklaringer):

“Jeg er meget stolt, men jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke mine forældre og holdet. Og som, Edison engang sagde: Genialitet er 1 procent inspiration og 99 procent hårdt arbejde.”

Hvorfor gør vi det?

Studier har vist, at mange mennesker, der lider af en **depression** [men ikke alle!]:

- er tilbøjelige til at bebrejde sig selv for nederlag
- er tilbøjelige til at give andre eller omstændighederne æren for deres succes

Dette kan føre til lavt selvværd!

Hvorfor gør vi det?

Studier har vist, at mange mennesker, der lider af **vrangforestillinger** [men ikke alle!]:

- er tilbøjelige til at give andre skylden for negative hændelser og nederlag
- er tilbøjelige til at tro, at de ikke har nogen som helst indflydelse på de hændelser, der møder dem

Især det første punkt kan medføre problemer ved interaktion og kommunikation med andre mennesker!

Hvorledes ensidig fortolkning kan resultere i fejltolkning under en psykose – eksempler

Hændelse	Forklaring under en psykose	Andre forklaringer
Folk ler, når du taler.	Der er ingen, der faktisk tager sig af, hvad jeg siger. De gør bare nar af mig.	Rent sammentræf – en anden har samtidig fortalt en vittighed. Man morer sig over din sorte humor.
Du har taget på i vægt.	En lusepuster af en læge har givet mig en recept på noget billigt stads.	Bivirkninger fra medicin er en mulighed; men inaktivitet og dårlig ernæring kan også være mulige årsager.
Du har et fladt dæk på din cykel.	Det er hærværk. Der er nogen, der er ude efter mig.	Du har glemt at pumpe din cykel. Der kan være et søm i dækket.

Vil nogen dele en kort, personlig erfaring?

Fortolkning

Mål for dette modul:

- Overvej mulige årsager til hændelser
- Grib ikke til forhastet accept af blot en forklaring
- Overvej konsekvenserne af dine fortolkninger

Vi bør tilstræbe en hverdag, hvor vi er så realistiske som muligt:

Vi kan ikke altid give andre skylden for vores nederlag; men på den anden side må vi heller ikke altid give os selv skylden, hvis noget går galt.

Ekspedienten refunderer hele købsprisen.

Hvorfor refunderer ekspedienten hele købsprisen?

Hvad er den primære årsag til denne hændelse?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

Når du træder ind i et rum, ophører al samtale.

Hvad kan have fået folk til at afbryde deres samtaler, da du trådte ind i rummet?

Hvad er den primære årsag til denne hændelse?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

En eller anden siger, at du ikke ser godt ud.

Hvad fik denne person til at sige sådan?

Hvad er den primære årsag til denne hændelse?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

Du dumper til en eksamen.

Hvorfor dumpede du til denne eksamen?

Hvad er den primære årsag til denne hændelse?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

Find på dine egne eksempler!

Hvad har ført til denne situation?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

„Spørgsmålstegn“ (Marco Bellucci)

“En indre stemme siger til dig, at du ikke dur til noget.”

Årsager...

...dig selv

...andre

...situation/omstændigheder

“En indre stemme siger til dig, at du ikke dur til noget.”

Årsager...

...dig selv:

- “Uheldigvis giver jeg altid mig selv skylden. Det er som om, det er en slags skjult selvhad.”
- “Jeg er ved at blive vanvittig.”
- “Det er *som om*, en anden styrer mine tanker. Men jeg er klar over, at det er mine egne tanker.”

...andre:

- “Der er blevet plantet noget i min hjerne.”
- “Jeg ved ikke, hvordan det kunne ske; men en eller anden har taget kontrol over mine tanker.”

...situation/omstændigheder:

- “Jeg føler mig stresset for tiden. Det er derfor jeg oplever alting mere intenst – også min tankevirksomhed.”
- “Det ringer for mine ører, fordi jeg har lyttet til høj musik.”

“En indre stemme siger til dig, at du ikke dur til noget.”

Psykose: den indre stemme skyldes andre mennesker/mager:

- “Der er blevet plantet noget i min hjerne.”
- “Jeg ved ikke, hvordan det kunne ske; men en eller anden har taget kontrol over mine tanker.”

At høre stemmer

Egen tankevirksomhed eller fjernsynet?

For og imod

Hvorfor tror du, stemmerne kommer udefra?	Kan der muligvis være andre forklaringer på de antagelser, der er anført til venstre?
"Jeg hører det tydeligt. I modsætning til det er mine egne tanker helt tavse!"	???
"Jeg har ingen kontrol over disse tanker. Når jeg prøver at modarbejde dem, bliver det værre. Det fortæller mig, at der er nogen, der virkelig vil have mig ned med nakken."	???
"Jeg ville aldrig selv tænke den slags onde tanker. Jeg kunne aldrig gøre nogen ondt. Men alligevel har jeg hele tiden disse aggressive tanker."	???

At høre stemmer

Egen tankevirksomhed eller fjernsynet?

For og imod

Hvorfor tror du, stemmerne kommer udefra?	Kan der muligvis være andre forklaringer på de antagelser, der er anført til venstre?
"Jeg hører det tydeligt. I modsætning til det er mine egne tanker helt tavse!"	<ul style="list-style-type: none">• Ca. 15-20 % af normalbefolkningen hører sådanne stemmer fra tid til anden.• Sommetider kan intense tanker næsten høres (fængende musik, grublen, at høre en vens stemme, mens man læser en e-mail fra vedkommende).
"Jeg har ingen kontrol over disse tanker. Når jeg prøver at modarbejde dem, bliver det værre. Det fortæller mig, at der er nogen, der virkelig vil have mig ned med nakken."	???
"Jeg ville aldrig selv tænke den slags onde tanker. Jeg kunne aldrig gøre nogen ondt. Men alligevel har jeg hele tiden disse aggressive tanker."	???

At høre stemmer

Egen tankevirksomhed eller fjernsynet?

For og imod

Hvorfor tror du, stemmerne kommer udefra?	Kan der muligvis være andre forklaringer på de antagelser, der er anført til venstre?
"Jeg hører det tydeligt. I modsætning til det er mine egne tanker helt tavse!"	<ul style="list-style-type: none">• Ca. 15-20 % af normalbefolkningen hører sådanne stemmer fra tid til anden.• Sommetider kan intense tanker næsten høres (fængende musik, grublen, at høre en vens stemme, mens man læser en e-mail fra vedkommende).
"Jeg har ingen kontrol over disse tanker. Når jeg prøver at modarbejde dem, bliver det værre. Det fortæller mig, at der er nogen, der virkelig vil have mig ned med nakken."	<ul style="list-style-type: none">• Vores tanker lader sig ikke fuldstændigt kontrollere – var det tilfældet, ville vi ikke opleve hændelser som pludselig inspiration, geniale indfald eller grublen.• Hvis vi forsøger at modarbejde sådanne tanker, bliver de automatisk forstærket. → Eksperiment: Prøv at undgå at tænke på tallet 8!... Det er umuligt. Det vil dukke op i dine tanker – stærkere end nogensinde.
"Jeg ville aldrig selv tænke den slags onde tanker. Jeg kunne aldrig gøre nogen ondt. Men alligevel har jeg hele tiden disse aggressive tanker."	???

At høre stemmer

Egen tankevirksomhed eller fjernsynet?

For og imod

Hvorfor tror du, stemmerne kommer udefra?	Kan der muligvis være andre forklaringer på de antagelser, der er anført til venstre?
<p>“Jeg hører det tydeligt. I modsætning til det er mine egne tanker helt tavse!”</p>	<ul style="list-style-type: none">• Ca. 15-20 % af normalbefolkningen hører sådanne stemmer fra tid til anden.• Sommetider kan intense tanker næsten høres (fængende musik, grublen, at høre en vens stemme, mens man læser en e-mail fra vedkommende).
<p>“Jeg har ingen kontrol over disse tanker. Når jeg prøver at modarbejde dem, bliver det værre. Det fortæller mig, at der er nogen, der virkelig vil have mig ned med nakken.”</p>	<ul style="list-style-type: none">• Vores tanker lader sig ikke fuldstændigt kontrollere – var det tilfældet, ville vi ikke opleve hændelser som pludselig inspiration, geniale indfald eller grublen.• Hvis vi forsøger at modarbejde sådanne tanker, bliver de automatisk forstærket. → Eksperiment: Prøv at undgå at tænke på tallet 8!... Det er umuligt. Det vil dukke op i dine tanker – stærkere end nogensinde.
<p>“Jeg ville aldrig selv tænke den slags onde tanker. Jeg kunne aldrig gøre nogen ondt. Men alligevel har jeg hele tiden disse aggressive tanker.”</p>	<ul style="list-style-type: none">• Vi har ofte tanker, der går imod vores sædvanlige tankemønstre. Tanker kan ikke sidestilles med handling! 20 % af normalbefolkningen oplever forbigående tanker om at begå selvmord, men de gør det ikke. Selv når det gælder personer, vi elsker, kan vi sommetider blive aggressive (fx en mor over for et grædende barn).

At høre stemmer

Egen tankevirksomhed eller fjernsynet?

For og imod

Den forklaring, at fremmedartede tanker på en eller anden måde skulle være fjernstyrede, rejser mange flere spørgsmål, end den besvarer, fx:

- Er det teknisk muligt?
- Hvor og hvornår skulle tankerne være plantet?
- Hvem ville have interesse i at skade dig? Hvem ville have tid og penge til at gøre det?
- Der findes nemmere måder at skade andre på. Hvorfor vælge en så kompliceret (og måske umulig) fremgangsmåde?

Du inviteres til middag af en ven.

Hvorfor inviterede din ven dig på middag?

Hvad er den primære årsag til dette?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

En betjent vinker din bil ind til siden.

Hvad fik betjenten til at standse din bil?

Hvad er den primære årsag til dette?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

Du vinder et spil.

Hvorfor vandt du?

Hvad er den primære årsag til dette?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

På vej hen til din bil opdager du en ridse i lakken.

Hvad kan have forårsaget denne ridse?

Hvad er den primære årsag til dette?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

Lægen opdager, at du har højt blodtryk.

Hvorfor har du højt blodtryk?

Hvad er den primære årsag til dette?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

En ven afslog at hjælpe dig med dit arbejde.

Hvorfor afslog din ven at hjælpe dig?

Hvad er den primære årsag til dette?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

En ven har overrasket dig med en gave.

Hvorfor gav din ven dig en gave?

Hvad er den primære årsag til dette?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

En ven siger, at du er dum.

Hvad har fået din ven til at sige sådan?

Hvad er den primære årsag til dette?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

Din nabos barn begynder at græde, når du tager det op.

Hvorfor græder barnet?

Hvad er den primære årsag til dette?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

En ven siger, at han ikke har respekt for dig.

Hvad har fået din ven til at sige sådan?

Hvad er den primære årsag til dette?

Dig selv?

En anden person eller andre?

Omstændigheder eller en tilfældighed?

At tilskrive skyld og ære - Modul (1)

Overfør til hverdagen

Læringsmål:

- Overvej altid forskellige faktorer, der kan have været medvirkende til udfaldet af en hændelse (dvs. dig selv/andre/omstændigheder).

At tilskrive skyld og ære - Modul (1)

Overfør til hverdagen

Læringsmål:

- Overvej altid forskellige faktorer, der kan have været medvirkende til udfaldet af en hændelse (dvs. dig selv/andre/omstændigheder).
- Vi bør forsøge at være så realistiske som muligt i vores dagligdag:
Vi kan ikke retfærdiggøre *altid* at skyde skylden på andre, ligesom det heller ikke *altid* er vores skyld, hvis noget går galt.

At tilskrive skyld og ære - Modul (1)

Overfør til hverdagen

Læringsmål:

- Overvej altid forskellige faktorer, der kan have været medvirkende til udfaldet af en hændelse (dvs. dig selv/andre/omstændigheder).
- Vi bør forsøge at være så realistiske som muligt i vores dagligdag:
Vi kan ikke retfærdiggøre *altid* at skyde skylden på andre, ligesom det heller ikke *altid* er vores skyld, hvis noget går galt.
- I reglen vil der være mange faktorer, der bidrager til en hændelse.

At tilskrive skyld og ære - Modul (1)

Hvad har det med psykoser at gøre?

Mange mennesker, der lider af en psykose, er tilbøjelige til udelukkende at forklare *komplekse* hændelser med en enkelt årsag. I visse tilfælde tillægges andre mennesker skylden for en persons nederlag.

Eksempel I: Klara falder ofte.

Egen opfattelse: Dette er fremprovokeret af hendes onkel, der sender impulser gennem elektroder i hendes hjerne.

Alternativ forklaring: Hun lider af en øreinfektion, der påvirker hendes balancesans. Desuden har flere ugers regnvejr gjort vejene meget glatte.

At tilskrive skyld og ære - Modul (1)

Hvad har det med psykoser at gøre?

Det sker, at andre mennesker har et *delvist* ansvar, men det er nødvendigt også at anerkende andre vigtige faktorer.

Eksempel II: Paul får et psykotisk tilbagefald!

Egen opfattelse: Tilbagefaldet er fremkaldt af grusomme erindringsbilleder fra barndommen, der trænger sig på. Han blev ofte slået i sin barndom.

Øvrige faktorer: Dette kunne være en mulig forklaring; men der er også andre faktorer i spil: Paul tager ikke længere sin medicin, og han oplevede en kontrovers på sit arbejde, som har fået ham til at være bange for at miste sit job.

Tak for din opmærksomhed!

*Til undervisere: udlever venligst
opgaveark (www.uke.de/mct)*

04/14 A

© Moritz & Woodward
www.uke.de/mct

Pictures used in this module are reproduced with indirect (creative commons license) or direct permission of the artists listed below, for which we would like to express our gratitude! A full list can be obtained via www.uke.de/mkt. If we have involuntarily breached copyright, please accept our apologies. In this case, we kindly ask creators for their permission to use their work under the "fair use" policy.

Die in diesem Modul verwendeten Bilder wurden mit der indirekten (creative commons Lizenz) oder direkten Zustimmung der untenstehenden Künstler reproduziert, wofür wir uns herzlich bedanken möchten! Eine vollständige Liste ist hinterlegt auf www.uke.de/mkt. Sollten wir unbeabsichtigt gegen das Urheberrecht verstoßen haben, so bitten wir dies vielmals zu entschuldigen und bitten nachträglich um die Verwendungserlaubnis.

Name Photographer/Artist Name Fotograf/Künstler/	Source/ Quelle	Picture Name/ Name des Bildes	CC = used with corresponding creative commons license; PP = used with personal permission of artist CC = genutzt unter creative commons Lizenz, PP = verwendet mit persönlicher Zustimmung des Künstlers	Description/Kurzbeschreibung
Sabine Sperber	---	---	Produced for the MCT/Anfertigung für das MKT; © Arbeitsgruppe Neuropsychologie	Shadowchaser/Schattenverfolgung
Benny-Kristin Fischer	---	---	Produced for the MCT/Anfertigung für das MKT; © Arbeitsgruppe Neuropsychologie	various motives: soccerplayer, award ceremony/ Verschiedene Motive: Fußballer, Preisverleihung
Ethnocentrics	flickr	Beijing-Trading	CC	Claim (of shoes)/Schuhreklamation
Brett L.	flickr	The quiet room - 1 of 3	CC	When you enter the room everyone turns silent/ Leute verstummen beim Betreten des Raumes
Todd Rieth	flickr	Lipstick	PP	Critical look in the mirror/Kritischer Blick in den Spiegel
avdgaag	flickr	Marking	CC	Failing an exam/Sie fallen durch eine Prüfung
Heidi Wittwer	fotocommunity	schreiende Hand	PP	Screaming hand/Schreiende Hand
Erwyn van der Meer	flickr	Diner at Chateau de Violet	CC	A friend invites you for dinner (plate with food)/ Jemand lädt sie zum Essen ein (Menü)
Kambiz Kamrani	flickr	Bored Traffic Man	CC	A policeman stops a car on the street/Polizist stoppt Auto auf der Landstraße
Jochen Schmidt-Oem	fotocommunity	Zocker	PP	Win in a gamble (dice, clock, money)/ Sie gewinnen im Spiel
robertrazrblog	flickr	02-07-06_1728	CC	Scratch/Kratzer am Auto
haysophie	flickr	DSCN3940	CC	Taking the blood pressure/Blutdruckmessung

Pictures used in this module are reproduced with indirect (creative commons license) or direct permission of the artists listed below, for which we would like to express our gratitude! A full list can be obtained via www.uke.de/mkt. If we have involuntarily breached copyright, please accept our apologies. In this case, we kindly ask creators for their permission to use their work under the "fair use" policy.

Die in diesem Modul verwendeten Bilder wurden mit der indirekten (creative commons Lizenz) oder direkten Zustimmung der untenstehenden Künstler reproduziert, wofür wir uns herzlich bedanken möchten! Eine vollständige Liste ist hinterlegt auf www.uke.de/mkt. Sollten wir unbeabsichtigt gegen das Urheberrecht verstoßen haben, so bitten wir dies vielmals zu entschuldigen und bitten nachträglich um die Verwendungserlaubnis.

Name Photographer/Artist Name Fotograf/Künstler/	Source/ Quelle	Picture Name/ Name des Bildes	CC = used with corresponding creative commons license; PP = used with personal permission of artist CC = genutzt unter creative commons Lizenz, PP = verwendet mit persönlicher Zustimmung des Künstlers	Description/Kurzbeschreibung
Katrin Ze.	fotocommunity	enttäuscht	PP	A friend refused to help you with your work/Eine Bekannte hat sich geweigert ihnen bei der Arbeit zu helfen
penmachine	flickr	Big Presents	CC	Presents/Geschenke
Simon Pais-Thomas	flickr	Stupid Me	CC	A friend says you are stupid (black/white, portrait of a man)/Jemand findet Sie dumm
valentinapowers	flickr	Cry Baby	CC	Crying baby/Schreiendes Baby
Heidi Wittwer	fotocommunity	He Du! Gewalt ist keine Lösung	CC	Respect (two fists)/Respekt (zwei Fäuste)